

RĂDĂCINILE NATURALE ALE DRAGOSTEI

Autor: Tudor Vișan-Miu | 15 iulie 2023

Oamenii¹ sunt, într-o perspectivă evoluționistă, o specie care a dezvoltat relații monogame fără ca acestea să facă parte, intrinsec, din natura lor. Teoria la care mă refer sugerează că organizarea comunităților primitive în cupluri a fost o modalitate de a spori șansele de supraviețuire, economisind resurse care, din punctul de vedere al unui individ dornic să-și răspândească genele, altminteri s-ar fi risipit în mai multe direcții. În timp, în societatea gândită de om s-au impus o seamă de practici „imagine”, pe care cititorul ne va îngădui să le considerăm „ficțiuni convenționale”: de pildă, instituția căsătoriei².

Sensibilitatea vremurilor noastre ne face grea de înțeles ideea unui mariaj încheiat pe considerente sociale, în care partenerii – dacă au avut vreun cuvânt de spus – nu au fost conduși de sentimente reciproce. Prin comparație, noi, cei care astăzi nu mai avem vreo constrângere, am fi tentați să credem că oamenii altor secole erau nefericiți în relația de cuplu... și poate n-am greși, cât timp privim lucrurile nuanțat. Regina Maria a României, de bună seamă, nu a avut o situație comodă când, la 17 ani, și-a părăsit familia din Marea Britanie pentru a locui, într-o țară îndepărtată, cu un soț introvertit și cu zece ani mai vârstnic. În epocă, însă, rolul femeii era inseparabil de cel de mamă.

Este dragostea (în speță, cea erotică) o invenție, o ficțiune? Nu mai mult decât orice alt sentiment: o formă de articulare, prin limbaj, a emoțiilor, care mobilizează energiile din corp. Sub acest aspect, rădăcina dragostei este un instinct, cel mai puternic pe care-l are orice formă de viață: acela de a se perpetua. Una din fațetele sale este atracția fizică, care, în esență, nu este legată, pur și simplu, de o senzație de plăcere, ci este o formă de a căuta adecvarea. Ca atare, criteriile estetice față de fizionomia umană au variat – dar, la origine, nu atingeau luxul pe care ni-l îngăduim astăzi, de a critica un corp până la detalii redundante pentru supraviețuire și, bașca, a interveni chirurgical asupra lor.

Grație abundenței de resurse care, în societatea contemporană, ne sunt disponibile astăzi, în unele părți geografice (pentru totdeauna, am avea aroganța să credem),

oamenii se manifestă, desigur, și prin promiscuitatea sexuală. La nivel global vorbim despre „suprapopulare” și „avort”, în timp ce în multe state din Europa se întrevide o criză demografică. Astăzi, ca oricând, ideea de a lega relațiile intime de sentimente romantice³ recuperează, într-un fel, aranjamentul care a creat monogamia umană, dar îi oferă o motivație mai rafinată.

NOTE

1. Autorul adresează mulțumiri domnului profesor Șerban Broché pentru discuțiile care au animat elaborarea prezentului eseu. ↑
2. O lucrare de referință privind formele primitive de căsătorie și familie rămâne cea a antropologului Claude Lévi-Strauss, *Les structures élémentaires de la parenté* [*Structurile elementare ale înrudirii*]. ↑
3. În termeni ideologizați a apărut conceptul de „demisexual”, care - de ce nu? - are și... propriul „steag”. ↑

Imagine: Unsplash.